

Sote-talli® muuttaa hevosavusteisuuden tarkastelukulmaa – lähtökohtana on sote-palvelu

16.11.2026

Hevosavusteisuus kertoo, että hevonen on mukana asiakastyössä. Mutta kertooko se vielä, millaista sosiaali- tai terveyspalvelua asiakkaalle tuotetaan? Hyvinvoiva Sote-talli -hanke haastaa tarkastelemaan hevosavusteisuutta uudesta suunnasta: lähtökohtana on asiakkaan tarvitsema sote-palvelu, johon hevonen ja talliympäristö integroidaan suunnitelmallisesti. Sote-talli-ajattelussa hevosavusteisuus säilyttää merkityksensä, mutta se sijoitetaan osaksi laajempaa palvelukokonaisuutta. Muutos saattaa vaikuttaa sanavalinnalta. Todellisuudessa se vaikuttaa siihen, miten palvelua kuvataan, perustellaan ja arvioidaan.

Hevosavusteisuus kuvaa toimintaa – ei vielä koko palvelua

Suomessa hevosia hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi ratsastusterapiassa, sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa sekä eri sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työssä. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa korostuvat esimerkiksi vuorovaikutus, osallisuus, yhteisöllisyys ja sosiaalisen kasvun tukeminen. Hevosavusteisella toiminnalla on pitkä kehityshistoria, ja sen ammatillisia lähtökohtia sekä kehittämistarpeita on kuvattu suomalaisessa tutkimuskirjallisuudessa (Laine ym., 2015; Lipponen &

Vehmasto, 2019).

Hevosavusteisuus voi olla osa monenlaisia ammatillisesti toteutettuja palveluja. Sote-talli ei kyseenalaista tätä työtä tai sen tavoitteellisuutta, vaan tuo tarkasteluun koko palvelukokonaisuuden. Sote-tallin näkökulmasta on olennaista erottaa toisistaan toiminnan luonne ja tuotettava palvelu. Se, että toiminnassa käytetään hevosavusteista työotetta, ei vielä kerro, mitä palvelua asiakkaalle tuotetaan, mihin tarpeeseen se vastaa, kuka siitä vastaa tai miten tavoitteiden toteutumista arvioidaan. Sote-talli ei siis pyri korvaamaan hevosavusteisuutta käsitteenä, vaan muuttamaan sitä, mistä suunnasta palvelua tarkastellaan.

Ensin tunnistetaan palvelu, sitten määritellään hevosen rooli

Hevosavusteisuudesta puhuttaessa huomio kohdistuu usein hevosen rooliin ja sen kanssa toteutettavaan työskentelyyn. Sote-tallissa kysymys asetetaan toisin:

Mitä sosiaali- tai terveyspalvelua asiakkaalle tuotetaan, mitä sillä tavoitellaan ja mikä on hevosen perusteltu rooli tässä kokonaisuudessa?

Lähtökohtana ovat asiakkaan tilanne, palvelutarve ja yksilölliset tavoitteet. Näiden perusteella arvioidaan, miten hevonen ja talliympäristö voivat tarkoituksenmukaisesti olla osa työskentelyä. Esimerkiksi asiakkaan kanssa tehtävä tallityö voi ulospäin näyttää tavalliselta hevosen hoitamiselta. Sote-palvelussa sama toiminta voi kuitenkin olla suunniteltu osaksi tavoitteellista asiakasprosessia. Ammattilainen arvioi, mitä toiminnalla tavoitellaan, millaisia havaintoja tehdään ja miten työskentelyä jatketaan. Ratkaisevaa ei siis ole pelkästään se, mitä tallilla tehdään, vaan miksi sitä tehdään ja miten toiminta liittyy asiakkaan palveluun.

Sote-talli kuvaa toimintaympäristöä ja palvelumallia, jossa hevonen ja talliympäristö integroidaan osaksi tunnistettua sosiaali- tai terveyspalvelua. Ilmaus ”sote-palvelu, johon hevonen on integroitu”, on Hyvinvoiva Sote-talli -hankkeessa kehitetty tapa jäsentää palvelua. Se ei ole uusi juridinen tai tieteellisesti vakiintunut palveluluokitus.

Palvelulähtöisyys tekee ammatillisen työn näkyväksi

Sote-tallin ajattelutavalla on merkitystä erityisesti silloin, kun talliympäristössä tuotettavaa palvelua kuvataan asiakkaalle, yhteistyökumppaneille tai palvelun tilaajalle. Pelkkä tieto hevosavusteisuudesta ei välttämättä kerro, millaista ammatillista osaamista palvelu edellyttää, miten vastuut jakautuvat tai millä perusteella asiakkaan tavoitteiden toteutumista seurataan. Kun tarkastelun kohteena on koko sote-palvelu, nämä kysymykset nousevat näkyviin. Samalla on mahdollista kuvata selkeämmin, millainen tehtävä hevosella ja talliympäristöllä on osana palvelua.

Palvelulähtöinen tarkastelu auttaa myös erottamaan toisistaan asiakkaalle merkityksellisen kokemuksen ja

palvelun tavoitteiden toteutumisen. Tallilla syntyvä onnistumisen kokemus voi olla arvokas, mutta ammatillisessa arvioinnissa tarkastellaan lisäksi, mitä se merkitsee suhteessa asiakkaan yksilöllisiin tavoitteisiin. Kyse ei ole talliympäristön erityisyyden vähentämisestä. Päinvastoin sen mahdollisuuksia voidaan kuvata uskottavammin, kun hevosen mukanaolo, ammatillinen osaaminen ja palvelun tavoitteet liittyvät toisiinsa.

Sote-talli sijoittaa hevosavusteisuuden osaksi laajempaa kokonaisuutta

Hyvinvoiva Sote-talli -hankkeessa on tavoitteena kehittää palvelurakennetta, jonka avulla talliympäristössä tuotettavia sosiaali- ja terveyspalveluja voidaan tarkastella yhteisten laadun, turvallisuuden, vastuullisuuden ja arvioinnin periaatteiden kautta. Palvelua jäsennetään viiden toisiinsa liittyvän osa-alueen avulla: syklinen prosessi, asiakas, tiimi, hevonen ja tila. Niiden tehtävänä on tehdä näkyväksi, mistä palvelukokonaisuus muodostuu. Sote-tallin lähtökohta ei ole, että hevosen mukanaolo tekisi palvelusta automaattisesti laadukkaampaa tai vaikuttavampaa. Olennaista on, miten hevonen ja talliympäristö liitetään perustellusti osaksi asiakkaan tarvitsemaa palvelua.

Sote-talli ei ole sote-palvelu siksi, että siellä on hevonen. Se toimii sote-palvelun toimintaympäristönä silloin, kun siellä tuotetaan tunnistettavaa, ammatillisesti toteutettua, tavoitteellista ja arvioitavaa sosiaali- tai terveyspalvelua. Sote-talli-ajattelun keskeinen muutos on näin ollen tarkastelun suunnassa. Huomio ei jää siihen, mitä hevosen kanssa tehdään, vaan laajenee siihen, millaisen palvelun osaksi hevonen liittyy.

Sote-tallissa hevosavusteisuus ei katoa – se saa perustellun paikkansa osana koko sote-palvelua.

Hanne Tyynelä
YTM, projektipäällikkö
SEAMK

Teea Ekola
Tradenomi (YAMK), asiantuntija, sosiaaliohjaaja, tallimestari (EAT)
Ilon Kopse

Hyvinvoiva Sote-talli -hanke on Euroopan unionin osarahoittama. Se on saanut EU:n maaseuturahoitusta Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Satakunnan ja Hämeen ELY-keskuksilta, joiden tehtäviä hoitavat nykyisin alueiden elinvoimakeskukset. Hanketta hallinnoi Seinäjoen ammattikorkeakoulu SEAMK.

Tutustu Hyvinvoiva Sote-talli -hankkeeseen.

Lähteet

Laine, P., Laitinen, A., Mäki-Tuuri, S., & Raento, P. (2015). Hevosavusteinen kuntoutus- ja terapiatoiminta Suomessa: Kehitys ja haasteet. *Kuntoutus, 38*(2), 42–53.

Lipponen, M., & Vehmasto, E. (toim.). (2019). *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta: Sosiaalista kasvua, hyvinvointia ja kuntoutumista tukevia palveluita hevosavusteisesti*. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 78/2019. Luonnonvarakeskus.